

Posudok na diplomovú prácu Bc. Markéty Vozkovej *Spin doctoring*

V predkladanej diplomovej práci si autorka kladie za cieľ „podat analýzu fenoménu spin doctoringu v rámci euroatlantického priestoru“ (s. 106) Jej kritická reflexia manipulatívnej komunikačnej techniky, zvanéj „spin doctoring“, zasadzuje daný fenomén do historickej perspektívy a sleduje jeho praktické využitie v sociálnej komunikácii súčasnej „západnej“ spoločnosti. Autorka konkretizuje svoje skúmanie na príklade analýzy marketingovej stratégie politickej strany ČSSD v predvolebnej kampani v roku 2008.

Hneď na úvod spomeniem, že mám k práci dve koncepčné pripomienky. Ako prvá som si všimla, že diplomová práca má bizarnú koncepciu: obsahuje úvod, teoretickú časť a záver. Pri takomto rozvrhnutí nevidím dôvod, prečo by mal byť samotný obsah diplomovej práce označený ako „teoretická časť“. Ešte zvláštnejšie je to, že táto „teoretická časť“ v sebe obsahuje analýzu spin doctoringu na príklade zvolenej prípadovej štúdie. Táto sekcia mohla byť označená ako „empirická časť“ práce, pokiaľ by sme chceli zvoliť takéto schématické členenie textu „empíria vs teória“. Pokiaľ by sme nechceli takéto členenie zachovať, nie je potrebné označovať obsah diplomovej práce ako „teoretickú časť“.

Moja druhá pripomienka sa týka predstavenej prípadovej štúdie. Myslím si, že názov diplomovej práce by mal byť s ohľadom na prípadovú štúdiu užšie vymedzený. Názov *Spin doctoring* je pre diplomovú prácu príliš všeobecný, nijako nevymedzujúci autorkin teoretický prístup a pohľad na danú problematiku.

Moje ďalšie pripomienky sú teoretického charakteru. Pokiaľ ide o výskumnú metódu, autorka uvádza, že jej zámerom je preskúmať manipulatívne možnosti persuzívnych techník spin doctorov „s využitím sémiologie a modelu interpersonálnej komunikácie“ (s. 106) Ako sama píše, za týmto účelom „sledujeme znakové systémy, konkrétni kanály a médiá, ktorá jsou využívána spin doctory.“ (s. 106) Exkurz k Barthesovej kritickéj semiológii z obdobia jeho *Mytologii* je však v práci spracovaný veľmi povrchno a nijako nás v analýze spin doctoringu neposúva vpred. Táto „štrukturalistická“ pasáž nie je v práci teoreticky zvládnutá, a pretože pôsobí skôr dekoratívnym dojmom, je v práci zbytočná, až kontraproduktívna.

Pokiaľ ide o prístup k problému „spin doctoringu“, autorka uvádza, že sa zameriava na „vzestup významu nových médií v sociálnej komunikácii a mediácii a zkoumáme vliv zmasovění přístupu k webu na participaci jednotlivců na demokratickém procesu. Ptáme se po rekonfiguraci způsobů participace na demokracii, vlivu médií a manipulace na veřejné mínění.“ (s. 106) V tejto súvislosti autorka zmieňuje vzťah reprezentácie a politickej moci, a to konkrétne na príklade nacistickej propagandy, vedenej Josephom Goebbelsom, ktorá bola tak úspešná, že v slobodných voľbách presadila totalitný režim. Toto je naozaj pôsobivý a poučný príklad účinkov techniky „spin doctoringu“ a je škoda, že mu autorka vo svojej diplomovej práci nevenovala viac pozornosti.

Pokiaľ ide o mieru celkovej úspešnosti projektu danej diplomovej práce, autorka rámcovo splnila vytýčený cieľ, nie je však dôsledná vo svojich analýzach vplyvu nových médií. Tu mám na mysli najmä jej odvolávanie sa na Michela Foucaulta a ním inšpirované *Surveillance studies*. Autorka ich prostredníctvom kritizuje súčasný

technooptimizmus, aby ukázala negatíva komunikácie prostredníctvom internetu, kde vidí hrozbu uplatňovania normalizačnej moci a nebezpečenstvo realizácie „elektronického panoptika“ (s. 85).

V tejto súvislosti považujem za problematické dve veci. Jednak tú, že v práci absentuje konfrontácia s inými dôležitými odborníkmi na danú problematiku. A to tak s technooptimistom Pierrom Lévyom, autorom známej a dostupnej knihy *Kyberkultura*, ako i s kritikmi nových technológií, ako je napríklad Jean Baudrillard alebo Paul Virilio. Zmienka o Viriliovi a jeho knihe *Stroj videnia* by bola určite vhodná, pretože autorka argumentuje veľmi príbuzným „apokalyptickým“ spôsobom. Ja osobne nezdieľam tento katastrofický prístup k novým technológiám (aktivita na internete je predsa dobrovoľná a tvorivá), čo ma privádza k mojej druhej pripomienke. Autorka v práci neuvádza, či vidí okrem hrozby prepojenia panopticismu so spin doctoringom i nejaké možnosti riešenia danej situácie. Chcem jej preto položiť otázku, čo by sa dalo navrhnúť na minimalizáciu vplyvu účinkov spin doctoringu? Mediálna osveta? Legislatívne opatrenie? Aké spôsoby „imunizácie“ spoločnosti voči spin doctoringu navrhuje?

Po formálnej stránke je predkladaná diplomová práca napísaná na pomerne dobrej úrovni. Autorka uvádza svoje zdroje, problematickým je však nejednotný spôsob bibliografického odkazovania, ktorý sa prejavuje i v zozname použitej literatúry. Ďalším problémom je zloženie bibliografie, kde veľmi často figurujú odkazy na internetové stránky, ktoré nemajú vedecký charakter (predovšetkým Wikipédia). Diplomová práca má však i svoje kvality. Jej rozsah je pozoruhodný (107 strán). Prínosným doplnkom je rozhovor s Tomášom Trampotom, uvedený v prílohe.

Diplomovú prácu Bc. Markéty Vozkovej navrhujem prijať k obhajobe a ako predbežné hodnotenie navrhujem známku „2“.

Mgr. Michaela Fišerová, PhD.
Katedra elektronické kultúry a sémiotiky
FHS UK

V Prahe, dňa 9. 10. 2011

